

Fischer Farkas Útlevélképe

Ez egy útlevélkép apámról. Nyíregyházán készülhetett a fotó az 1920-as években valamikor. Édesapám, Fischer Farkas 1878 márciusában Ópályiban [Szatmár vm.] született, két kilométerre Mátészalkától. 1909-ben házasodott össze édesanyámmal, ez a második házassága volt. Apám ifjúkorában Nagyváradon is élt, de erről nem sokat beszéltünk. Talán hat elemiét végzett, aztán szabómester volt Nyíregyházán. Apám érdekesen írt, gót betűkkel. Édesapám imádnivaló ember volt, Nyíregyházán köztisztviselőként állt, és mindegyik gyerekét nagyon szerette. Azt hiszem, én különösen erősen ragaszkodtam hozzá. Nagyon családis légkör volt otthon, amit próbáltam továbbvinni az én családomban is. Nem tudom, hogy a szüleim hogyan ismerkedtek meg, a legidősebb testvérem és közöttem tizennégy év volt a korkülönbség. A szomszédunkban volt egy család, akik nagyon szegények voltak, és hát péntek délután bejött oda az ember, és nem szólt

semmit, csak ült, s aztán az apám mindig adott neki pénzt, hogy 'legyen nektek kalácsra' -- ezt mondta. És ez a 'napokat evés' is, hogy a nagy családja mellett mindig két-három ember volt az asztalnál. Apám divatlapból varrta az öltönyöket. Az anyagot Budapestről rendelte, aki bejött, megnézte a divatlapban, vagy elmondta, hogy mit akar, milyen fazont, s azt készen megkapta. A megrendelő előleget adott, de szegény apám nagyon sokszor ráfizetett, mert sokan nem vagy csak részletekben fizettek. Amikor később a zsidótörvény miatt nem tarthatott alkalmazottat, egy tanulóval dolgozott együtt, és akkor kellett valamelyikőnknek besegíteni, amíg otthon voltunk [A 2. és 3. zsidótörvény és a rendeletek egyedül a nem zsidó háztartási alkalmazottak tartását tiltották, illetve azt szabályozták, hogy mekkora méretű műhelyben/üzemben hány zsidót lehet alkalmazni. - A szerk.]. Aztán a fiúkat elvitték munkaszolgálatra, a két nagyobb lány férjhez ment, én 1940-től Budapesten voltam, de egyikünk mindig otthon segített anyánknak, és apukának is dolgoztunk a műhelyben. Apám egy igazi középosztálybeli szabómester volt, szövetraktárral Nyíregyházán, Pesten is volt kapcsolata, az egykori Engels tér [Azaz, még régebbi nevén: Erzsébet tér. -- A szerk.] sarkán állt valamikor egy szövetbolt. Pestről leküldték a mintaanyagokat kis, négyzet alakú szövetmintákban, amiknek egy részét megvette. Ha valakinek más anyag kellett, akkor megmutatta a mintakártyát, és abból rendelt. A vevő kiválasztotta, az apám meg fedezte az összeget, és aztán mindig küldték a számlát. Előfordult, hogy letagadtatta magát az az ember, akinek fizetnie kellett. Egyszer nagyon megharagítottam magamra egy férfit. Ez a harmincas évek végén történt. Abban az időben már egyedül volt az üzletben, mert a két bátyám bevonult. Az apám egy jó módú fiatalembernek varrt öltönyt. Bejön a fiatalember, és azt mondja, hogy Fischer, készen van a ruhám? Erre én azt mondtam neki: idehallgasson, menjen ki, jöjjön be és köszönjön, mert ha bemegy az istállóba, az állat is elbőgi magát. Másodsorban magának nem Fischer, hanem Fischer úr, harmadszor: ha majd kifizeti az adósságát, akkor kész lesz a ruhája. És különben, ott az ajtó, kívülről bezárhatja. Apám el volt ájulva: hát hogy mersz ilyet mondani? Mondtam: apuka, mi veszténivalónk van, ha ez az ember így viselkedik? Inasunk mindig volt. Például a nadrágokat apám kiadta, mert volt egy nadrágszabója. Az egyik segédje kiment Párizsba, a többiekre nem nagyon emlékszem, mert akkoriban nem jártam fel a műhelybe. Aztán jött a zsidótörvény, jött a numerus clausus, és nem tarthatott segédeket.